

W imieniu sygnatariuszy pisma

Beata Faracik

Prezeska Zarządu

Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu

ul. Kaliska 9/4, 02-316 Warszawa

beata.faracik@pihrb.org

office@pihrb.org

Sygn.: PIHRB/2024/30

Warszawa, dnia 28 sierpnia 2024 r.

Szanowny Pan

Donald Tusk

Prezes Rady Ministrów

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Aleje Ujazdowskie 1/3

00-583 Warszawa

Dotyczy: zintegrowanego nadzoru i wsparcia w zakresie zrównoważonego rozwoju

Szanowny Panie Premierze,

w związku z potrzebą transpozycji do polskiego porządku prawnego szeregu regulacji unijnych z szeroko rozumianego obszaru zrównoważonego rozwoju, w tym m.in. dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSDDD), przewidującej ustanowienie organów nadzoru, oraz dyrektywy o raportowaniu zrównoważonego rozwoju (CSRD), **postulujemy utworzenie lub wyodrębnienie jednostki, która będzie realizowała zintegrowane działania na rzecz wsparcia i nadzoru przedsiębiorstw w obszarze zrównoważonego rozwoju.**

Istnienie równoległych i częściowo pokrywających się reżimów prawnych stanowi wyzwanie dla przedsiębiorstw. Jeszcze większym problemem byłoby rozproszenie nadzoru nad realizacją tych obowiązków między różne organy. Grozi to równoległymi postępowaniami w tej samej sprawie, rozbieżnymi interpretacjami obowiązków prawnych i międzynarodowych standardów, a także brakiem wspólnego głosu na różnych forach. Ponadto rozdrobnienie kompetencji spowolni proces zdobywania wiedzy wśród osób pracujących w administracji, ograniczając możliwość wsparcia dla przedsiębiorstw.

Minimalizowanie ryzyka prawnego i optymalizacja wysiłku

Na przestrzeni ostatnich lat wprowadzono różne potrzebne regulacje w obszarze procesów należytej staranności w obszarze zrównoważonego rozwoju lub związane z nimi. Procesy te

mają na celu identyfikację ryzyk wystąpienia negatywnych skutków dla praw człowieka i środowiska w związku z działalnością przedsiębiorstwa oraz jego bezpośrednich i pośrednich kontrahentów, a także zapobieżenie im lub naprawienie powstałych szkód. Analiza działalności przedsiębiorstwa obejmuje również jego produkty i usługi. Poniżej przywołujemy najistotniejsze regulacje z tego obszaru.

- Kluczową regulacją jest dyrektywa 2024/1760 w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSDDD), której postanowienia powinny być transponowane do polskiego systemu prawnego do lipca 2026 r.
- Obowiązki w zakresie praw człowieka i środowiska wprowadza też rozporządzenie 2023/1115 w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów, które zaczną być wymagane z końcem 2024 r.
- Z kolei w drugiej połowie 2025 r. należy zacząć realizować obowiązki w obszarze należytej staranności wynikające z rozporządzenia 2023/1542 w sprawie baterii i zużytych baterii.
- Wymieniony dokument wiąże się z rozporządzeniem 2017/821 ustanawiającym obowiązki w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw unijnych importerów cyny, tantalu i wolframu, ich rud oraz złota pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, które już od 2021 r. nakłada obowiązki w zakresie stosowania procesów należytej staranności przy wprowadzaniu na rynek unijny określonych metali.
- Na końcowym etapie procesu legislacji jest też rozporządzenie w sprawie zakazu produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej na rynku unijnym, w przypadku którego istotna będzie zdolność przedsiębiorstwa do wykazania – m.in. dzięki należytej staranności – że jego działalność lub odnośne łańcuchy dostaw nie są związane z pracą przymusową. Z pewnością nie będzie to ostatnia regulacja zawierająca przepisy szczególne w tym obszarze.

Utworzenie zintegrowanego nadzoru w zakresie zrównoważonego rozwoju i systemu wsparcia ma szereg zalet:

- **Zintegrowane wsparcie i nadzór w zakresie zrównoważonego rozwoju dla przedsiębiorstw**

Obecnie poziom świadomości polskich przedsiębiorstw w obszarze zrównoważonego rozwoju jest stosunkowo niski. Utworzenie lub wskazanie jednej instytucji odpowiedzialnej za wsparcie polskich przedsiębiorstw w przygotowaniu się do wdrożenia i realizacji obowiązków z obszaru zrównoważonego rozwoju pozwoli na zintegrowane ujęcie nowych wymagań przewidzianych w poszczególnych regulacjach i zapewnienie spójnego podejścia do tychże. Obok zadań związanych z prowadzeniem działań

informacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez opracowywanie wytycznych i udostępnianie narzędzi wspierających realizację obowiązków, do zadań takiej jednostki powinno także należeć prowadzenie dialogu z przedsiębiorcami i innymi interesariuszami oraz nadzór na przedsiębiorcami. Do zakresu kompetencji postulowanej instytucji powinny też należeć: koordynacja działań w zakresie zrównoważonego rozwoju na poziomie administracji centralnej, współpraca z ministerstwami i innymi organami administracji publicznej oraz unijnymi organami, które są zaangażowane w tworzenie lub interpretowanie przepisów, analogicznymi organami z krajów członkowskich oraz organizacjami pozarządowymi i ponadnarodowymi, działającymi w obszarze zrównoważonego rozwoju.

Rekomendujemy, by instytucja ta była wspierana przez **ciało konsultacyjno-doradcze**, w skład którego weszliby przedstawiciele biznesu, związków zawodowych, organizacji pozarządowych, działających w obszarze zrównoważonego rozwoju, a także świata akademickiego. Do zadań postulowanego ciała doradczego należałoby: doradzanie, konsultowanie i zapewnienie wsparcia kompetencyjnego w zakresie zrównoważonego rozwoju.

- **Poprawa konkurencyjności polskich przedsiębiorstw**

Konkurencyjność polskiej gospodarki zależy od zrównoważonego rozwoju. Wypełnianie obowiązków z obszaru zrównoważonego rozwoju i stosowanie się do międzynarodowych standardów w tym zakresie będzie coraz bardziej wpływało na konkurencyjność polskich przedsiębiorstw. Zignorowanie tego trendu będzie skutkowało jej utratą, usuwaniem z łańcuchów dostaw, niekwalifikowaniem w procedurach przetargowych i pogorszeniem warunków dostępu do kapitału. Już teraz niska świadomość i niekiedy brak zasobów są kluczowymi przeszkodami w adaptacji do nowego podejścia do funkcjonowania przedsiębiorstw. W efekcie polskie przedsiębiorstwa tracą kontrakty na rzecz swoich konkurentów z krajów, które wspierają w większym stopniu zrównoważony rozwój. Ponadto uwarunkowania zewnętrzne (np. polski miks energetyczny) na starcie pogarszają sytuację podmiotów działających na krajowym rynku. Jednocześnie transformacja ku zrównoważonej gospodarce jest niezwykle rzadką szansą biznesową, z której nawet najbardziej innowacyjne polskie przedsiębiorstwa nie skorzystają, jeśli nie otrzymają wsparcia w spełnieniu oczekiwań kontrahentów.

Nadzór nad raportowaniem w zakresie zrównoważonego rozwoju

Wraz z dyrektywą 2022/2464 w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD) kluczową rolę zyskują dane w zakresie zrównoważonego rozwoju. Raportowanie to oparte jest na procesach należytej staranności, przez co wiąże się ze wskazanymi wcześniej regulacjami. Ze względu na wykorzystywanie danych kontrahentów przy analizie swojego oddziaływania i raportowaniu istnieje duże ryzyko – w przypadku dostarczenia przez nich błędnych informacji – powielania owych

błędów w całym systemie raportowania. Newralgiczne znaczenie tych danych dla sektora finansowego oraz dla partnerów biznesowych, z potencjalnymi konsekwencjami regulacyjnymi dla różnych sektorów, nakazuje zapewnienie opieki i nadzoru nad dużymi przedsiębiorstwami niegiełdowymi, które zaczną raportować w 2026 r. za rok 2025. Warto, aby taka instytucja, zapewniająca zintegrowany nadzór, objęła także nadzór nad dużymi przedsiębiorstwami niegiełdowymi oraz – zważywszy na ograniczone kompetencje KNF – także giełdowymi w zakresie, w jakim nie jest to związane z interesem uczestników obrotu giełdowego.

Konieczność podjęcia natychmiastowych działań

Nowa jednostka powinna powstać/zostać wskazana jak najszybciej, aby wspierać przedsiębiorstwa przy wdrażaniu obowiązków z rozporządzenia o zapobieganiu deforestacji oraz w pełni wykorzystać krótki czas, jaki pozostał do realizacji kluczowych wymogów z CSRD i CSDDD (2026 r.). Tworzenie lub wskazanie danej jednostki, wyposażenie jej w odpowiednio przeszkolony personel oraz zasoby finansowe powinno działać się równolegle do przeprowadzania procesu informacyjnego na temat nowych regulacji oraz przygotowania oferty edukacyjnej i narzędzi. Towarzyszyć temu powinno zakomunikowanie jasno wytyczonego planu w zakresie prowadzenia dialogu z przedsiębiorstwami, okresu przejściowego nadzoru, opartego na analizie praktyk, rekomendacjach i pouczeniach, oraz terminu rozpoczęcia stosowania środków egzekwowania przepisów.

Ponieważ obecnie żadna jednostka nie posiada stosownych kompetencji ani odpowiednio przeszkolonej kadry eksperckiej, konieczne będzie także jak najszybsze opracowanie programów szkoleniowych skierowanych do administracji publicznej, by możliwie wcześniej uzupełnić lub zbudować kompetencje osób mających pracować w instytucji.

Ponadto kluczowe decyzje powinny zapaść jak najwcześniej, by postulowana jednostka była wskazywana Komisji Europejskiej jako właściwy organ nadzoru w miarę upływu terminów, zawartych w omawianych regulacjach.

Dalsze kroki

W naszej ocenie wskazane byłoby zorganizowanie w możliwie nieodległym terminie okrągłego stołu przedstawicieli i przedstawicielek rządu i administracji publicznej, przedstawicielek i przedstawicieli partii politycznych, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych oraz związków zawodowych, podczas którego zostałyby sformułowane oczekiwania wobec jednostki, omówione zadania i uprawnienia oraz zaplanowane niezbędne działania legislacyjne i organizacyjne. Jednocześnie deklarujemy z naszej strony wsparcie w wypracowaniu formuły ww. spotkania i zapewnieniu reprezentatywności uczestniczących w nim podmiotów.

Odpowiedzi prosimy kierować pod adresem Polskiego Instytutu Praw Człowieka i Biznesu (e-mail: office@pirhb.org oraz beata.faracik@pihrb.org).

Z wyrazami szacunku
w imieniu sygnatariuszy niniejszego pisma

Beata Faracik, Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu

Sygnatariusze:

- w imieniu Polskiego Instytutu Praw Człowieka i Biznesu – Beata Faracik
- w imieniu Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych – Mirosław Kachniewski
- w imieniu Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych – Barbara Popielarz
- w imieniu Fundacji Frank Bold – Bartosz Kwiatkowski
- w imieniu Centrum UNEP/GRID-Warszawa (w strukturze Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska) – Maria Andrzejewska
- w imieniu UN Global Compact Network Poland – Kamil Wyszowski
- w imieniu Forum Odpowiedzialnego Biznesu – Maria Krawczyńska-Kaczmarek
- w imieniu Polskiej Izby Biegłych Rewidentów – Kamil Jesionowski
- w imieniu Stowarzyszenia Niezależnych Członków Rad Nadzorczych – Filip Gorczyca
- w imieniu Krajowej Izby Gospodarczej – Karolina Opielewicz
- w imieniu Polskiej Sieci Ekonomii – Jan Oleszczuk-Zygmuntowski
- w imieniu Polskiego Stowarzyszenia ESG – Joanna Dargiewicz-Rożek oraz Marta Biernacka-Miernik
- w imieniu Fundacji przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu – La Strada – Irena Dawid-Olczyk oraz Joanna Garnier
- w imieniu Fundacji CLIMATE STRATEGIES POLAND – dr Agnieszka Liszka-Dobrowolska i Łukasz Broniewski
- w imieniu Fundacji ECOLOOP – Agnieszka Brejda
- w imieniu Fundacji „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska – Andrzej Żwawa
- w imieniu Polskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwego Handlu – Tadeusz Makulski
- w imieniu Fundacji Nienieodpowiedzialni – Artur Nowak-Goćłowski
- w imieniu Fundacji Instytut na rzecz Ekorozwoju – dr Wojciech Szymalski
- w imieniu Fundacji ClientEarth Prawnicy dla Ziemi – Ilona Jędrasik

- w imieniu Instytutu Spraw Obywatelskich – Ilona Pietrzak
- w imieniu Polskiego Stowarzyszenia Zero Waste – Joanna Kądziołka
- w imieniu kancelarii Wardyński i Wspólnicy sp.k. – r.pr. Mirella Lechna-Marchewka
- w imieniu Kancelarii GESSEL – r.pr. Marcin Macieszczak
- w imieniu MATERIALITY sp. z o.o. – Piotr Biernacki i Justyna Biernacka
- w imieniu Grupy ANG SA – Artur Nowak-Gocławski
- w imieniu Polskiej Grupy Motoryzacyjnej – Bartosz Mielecki
- w imieniu „Energopomiar” Sp. z o.o. – Tomasz Słupik
- w imieniu STAKO Sp. z o.o. – Arek Kubasik
- w imieniu TÜV SÜD Polska Sp. z o.o. – Mieczysław Obiedzinski
- w imieniu Arete Audit – Olga Petelczyc
- w imieniu Divercity+ Sp z o.o. – Dominika Sadowska
- w imieniu ESG PRO Sp z o.o. – Ilona Pietrzak
- w imieniu „Jakość bez retuszu z Anna Farion” – Anna Farion
- w imieniu GK2 – Joanna Kruszewska

Do wiadomości:

- Pan Jakub Jaworowski, Minister Aktywów Państwowych
- Pan Adam Szłapka, Minister do spraw Unii Europejskiej
- Pan Krzysztof Gawkowski, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Cyfryzacji
- Pan Władysław Kosiniak-Kamysz, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Obrony Narodowej
- Pan Andrzej Domański, Minister Finansów, Ministerstwo Finansów
- Pani Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej
- Pan Dariusz Klimczak, Minister Infrastruktury, Ministerstwo Infrastruktury
- Pani Paulina Hennig-Kłoska, Minister Klimatu i Środowiska, Ministerstwo Klimatu i Środowiska
- Pani Marzena Czarnecka, Minister Przemysłu, Ministerstwo Przemysłu
- Pani Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- Pan Czesław Siekierski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Pan Krzysztof Paszyk, Minister Rozwoju i Technologii
- Pan Adam Bodnar, Minister Sprawiedliwości
- Pani Barbara Nowacka, Minister Edukacji
- Pan Tomasz Siemioniak, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Pan Radosław Sikorski, Minister Spraw Zagranicznych
- Pani Izabela Leszczyna, Ministra Zdrowia

- Pan Sławomir Nitras, Minister Sportu i Turystyki
- Pan Dariusz Wieczorek, Minister Nauki
- Pani Marzena Okła-Drewnowicz, Minister do spraw Polityki Senioralnej
- Pani Agnieszka Buczyńska, Minister do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego, przewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego
- Pani Katarzyna Kotula, Ministra do spraw Równości
- Pan Jacek Jastrzębski, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Komisja Nadzoru Finansowego
- Pan Marcin Wiącek, Rzecznik Praw Obywatelskich
- Pan Tomasz Chróstny, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- Pan Marcin Stanecki, Główny Inspektor Pracy, Państwowa Inspekcja Pracy
- Pan Jacek Gdański, Prezes Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego, Polska Agencja Nadzoru Audytowego
- Pan Mirosław Wróblewski, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych